

**UZASADNIENIE do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia.....
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Polesie PLB0600019**

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie z art. 27a ust. 2 oraz art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i roślin i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a. ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b. monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c. uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowania ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru (art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody).

Tryb sporządzania projektu planu i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzeniem tego projektu oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1940, 1881), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Polesie PLB0600019 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa i nowelizacją Rozporządzenia Ministra Środowiska z 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313 z późn. zm.) tj. Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. (Dz. U. Nr 179, poz. 1275 z późn. zm.). Aktualny status prawny określa rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 poz. 133 z późn. zm.).

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Polesie (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940) oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Przedmiotowy plan zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został sporządzony dla części obszaru Natura 2000 Polesie znajdujących się poza granicami Poleskiego Parku Narodowego, gdyż zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody tj. : Planu zadań ochronnych nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10.

Dla obszaru Natura 2000 Polesie w granicach Poleskiego Parku Narodowego rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 września 2020 r. ustanowiono plan ochrony dla Poleskiego Parku Narodowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1966), który uwzględnia plan zadań ochronnych w ww. zakresie.

Obszar Natura 2000 Polesie położony jest w województwie lubelskim, na terenie trzech powiatów: parczewskiego (gmina Sosnowica), włodawskiego (gminy: Stary Brus i Urszulin) i łęczyńskiego (gminy: Cyców, Puchaczów i Ludwin).

Powierzchnia obszaru specjalnej ochrony ptaków Polesie wynosi 18 030,91 ha. Dla obszaru w granicach Poleskiego Parku Narodowego ustanowiono plan ochrony. Powierzchnia obszaru Natura 2000 objęta tym opracowaniem wynosi 7 575,95 ha. W związku z tym dokumentację PZO sporządzono tylko dla pozostałej części terenu, tj. dla powierzchni 10 454,96 ha. Jest to powierzchnia obszaru objęta niniejszym planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Polesie.

Obszar obejmuje unikatowe w skali Polski i Europy krajobraz Polesia Zachodniego, który charakteryzuje się wyjątkowym bogactwem siedliskowym i gatunkowym ekosystemów wodno-błotnych, łąkowych i leśnych. Obszar obejmuje fragment Polesia, na którym dominują równiny torfowe, wśród których położone są zarastające jeziora i obszary bagienne, rozdzielone niewielkimi wzniesieniami. Torfowiska reprezentują wszelkie typy tego siedliska, od torfowisk wysokich, poprzez przejściowe do niskich.

Na terenie obszaru znajduje się Poleski Park Narodowy, Poleski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy „Pojezierze Łęczyńskie”, Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu, specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000: Jeziora Uściwierskie PLH060009, Ostoja Poleska PLH060013, Wrzosowisko w Orzechowie PLH060098, użytki ekologiczne. Ponadto obszar stanowi fragment Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie”.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (dokumentacja sieci Natura 2000, zawierająca zakres zgodny ze stosownymi decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej) obszar Natura Polesie PLB0600019 został wyznaczony dla ochrony stanowisk następujących gatunków ptaków i ich siedlisk:

1. A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*

2. A060 podgorzałka *Aythya nyroca*
3. A021 bąk *Botaurus stellaris*
4. A215 puchacz *Bubo bubo*
5. A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*
6. A198 rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*
7. A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*
8. A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*
9. A239 dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*
10. A154 dubelt *Gallinago media*
11. A127 żuraw *Grus grus*
12. A409 cietrzew *Tetrao tetrix tetrix*

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 4(1)+4(2)+3 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wersja ujednolicona (Dz.U.UE.L. Nr 20 str.7 z późn. zm.).

Plan zadań ochronnych został opracowany w ramach projektu „Ochrona bioróżnorodności siedlisk trawiastych wschodniej Lubelszczyzny” (Nr 520/2014 Wn-03/OP-XN-02 D), dofinansowanego ze środków mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2009-2014.

W ramach prac nad projektem planu została sporządzona dokumentacja planu zadań ochronnych, której wykonawcą była firma Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Lublinie. Wyniki prac eksperckich posłużyły do przygotowania niniejszego zarządzenia.

Na podstawie wyników badań autorów dokumentacji PZO z 2015 r. oraz wyników ekspertyzy z 2021 r. wykonanej przez Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne w ramach projektu „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” (POIS.02.04.00-00-0191/16) finansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, zaproponowano zmianę SDF. RDOŚ w Lublinie przygotował wniosek o zmianę SDF. Zmiana SDF dotyczy uaktualnienia listy przedmiotów ochrony, aktualizacji wielkości populacji zweryfikowanych przedmiotów ochrony oraz oceny reprezentatywności i stanu zachowania zgodnie z aktualną wiedzą. Wnioskuje się o usunięcie z listy przedmiotów ochrony – zmiany oceny ogólnej znaczenia obszaru dla populacji z C na D dla następujących przedmiotów ochrony:

1. A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*
2. A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*
3. A127 żuraw *Grus grus*
4. A409 cietrzew *Tetrao tetrix tetrix*

Dla wyżej wymienionych przedmiotów ochrony nie zostały sformułowane zagrożenia, cele oraz działania ochronne.

W toku prac nad planem zadań ochronnych dokonano oceny stanu ochrony gatunków i ich siedlisk objętych planem zachowując spójność metodyczną z podejściem przyjętym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Przeanalizowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony objętych planem oraz oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i ich możliwego wpływu na parametry oceny stanu ochrony gatunków i ich siedlisk. Sformułowano cele działań ochronnych w sposób umożliwiający ich monitoring i weryfikację. Ustalono działania ochronne zapewniające

osiągnięcie celów działań ochronnych oraz monitoring przyjętych parametrów stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru.

Przebieg granic obszaru w postaci mapy przedstawiono w załączniku nr 2 oraz opisano w załączniku nr 1 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, tj. układzie współrzędnych, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. z 2024 r. poz. 342, z 2025 r. poz. 106).

Jednym z elementów prac związanych z opracowaniem planu zadań ochronnych było zidentyfikowanie zagrożeń istniejących i potencjalnych mogących oddziaływać negatywnie na stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru, których obecność wykazano w obszarze poza granicami PPN. Zostały one wymienione i szczegółowo opisane w załączniku nr 3 do zarządzenia.

Podstawowym zagrożeniem dla obszaru jest zmiana stosunków wodnych, spowodowana zarówno przez prowadzone tu w przeszłości rozległe prace melioracyjne, jak i działający współcześnie przemysł wydobywczy oraz silna presja turystyczno-rekreacyjna i zanikanie rolniczego użytkowania ziemi.

W stosunku do gatunku związanego z trwałymi użytkami zielonymi (dubelt) występującego w obszarze, zagrożenia dotyczą zmian składu gatunkowego siedlisk, co wiąże się z ograniczonym wykorzystywaniem terenów zielonych w wyniku zaniechania lub braku koszenia oraz braku wypasu, natomiast z drugiej strony z intensyfikacją rolnictwa, w tym usuwania trawy pod grunty orne, zbyt intensywnym koszeniem lub zasypywaniem terenu związanego z osuszaniem. Część zagrożeń związanych z siedliskami gatunku wynika z naturalnych procesów zachodzących w obszarze.

Gatunki związane z siedliskami wodnymi (rybitwa czarna, rybitwa białoskrzydła, rybitwa białowąsa, podgorzałka, bąk) narażone są na zagrożenia związane są z różnymi rodzajami sportów i form aktywnego wypoczynku (m.in. kajakarstwo, wędkarstwo) oraz przekształceniami zbiorników wodnych.

W stosunku do gatunków związanych z siedliskami leśnymi (puchacz, dzięcioł białogrzbisty) zagrożenia związane są z ograniczeniem dostępności miejsc lęgowych i żerowisk na skutek wycinki drzew, a także z płośnieniem i niepokojeniem podczas prac w lasach.

Kolejnym zagrożeniem dotyczącym większości gatunków jest drapieżnictwo głównie ze strony lisa, wizona amerykańskiego, jenota, kotów i psów oraz potencjalnie mewy białogłowej.

Analizując występujące w obszarze zagrożenia oraz ich charakter sformułowano cele działań ochronnych. Zostały one określone dla poszczególnych wskaźników zachowania przedmiotów ochrony zidentyfikowanych w obszarze poza granicami PPN i opisane w załączniku nr 4 do zarządzenia.

Podstawowymi celami działań ochronnych jest utrzymanie liczebności populacji gatunków ptaków na obecnym poziomie oraz zachowanie powierzchni siedlisk wykazujących optymalny dla ptaków stan zachowania.

Działania ochronne dla wyżej wymienionych gatunków ptaków i ich siedlisk znajdujących się na gruntach poza granicami PPN wraz z podmiotami odpowiedzialnymi za ich wykonanie, zostały opisane w załączniku nr 5 do zarządzenia. Lokalizacja działań ochronnych została przedstawiona w postaci mapy w załączniku nr 6 do zarządzenia oraz w postaci współrzędnych punktów załamania granic w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 w załączniku nr 7 do zarządzenia.

Wskazane działania ochronne mają na celu utrzymanie właściwego stanu zachowania siedlisk gatunków dla ochrony, których powołano obszar Polesie. Działania, które pozwolą osiągnąć ww. cele wiążą się głównie z utrzymaniem lub przywróceniem kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego użytkowania trwałych użytków zielonych, a także poprawą warunków bytowania ptaków poprzez redukcję drapieżników i budowę platform lęgowych oraz akcje informacyjne.

Zaplanowano również monitoring stanu przedmiotów ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych w oparciu o metodykę PMS GIOŚ dla wszystkich przedmiotów ochrony.

Nie zaplanowano działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy.

W przedstawionej przez autorów dokumentacji PZO brak jest wskazań do zmian zapisów w dokumentach planistycznych. Aktualne zapisy zdają się być wystarczające do zachowania ogólnego charakteru obszaru.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru, poza terenem Poleskiego Parku Narodowego, nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem znak: WPN.6320.4.1.2015.MPO z dnia 12 marca 2015 r., zawiadomił o przystąpieniu do opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000 oraz możliwości składania uwag i wniosków do założeń przedmiotowego dokumentu.

W trakcie procesu planistycznego odbyło się 10 spotkań dyskusyjnych (Sosnowica – 25.03.2015r., 11.06.2015r., 08.09.2015 r., Stary Brus – 24.03.2015 r., 09.09.2015 r., Nadrybie Dwór – 27.03.2015 r., 12.06.2015 r., 10.09.2015 r., Lublin – 02.5.04.2015 r., 16.04.2015 r.), które odbyły się z udziałem zespołu roboczego. Spotkania miały charakter spotkań plenarnych oraz warsztatów terenowych.

Do prac w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy zostali zaproszeni przedstawiciele podmiotów reprezentujących kluczowe grupy interesu, czyli: administracji publicznej, placówek naukowych, organizacji pozarządowych oraz osób prywatnych, których działalność może być w jakikolwiek sposób powiązana z Obszarem tj. Lubelski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Starostwo Powiatowe w Parczewie, Starostwo Powiatowe w Łęcznej, Starostwo Powiatowe w Włodawie, Urząd Gminy Sosnowica, Urząd Gminy Stary Brus, Urząd Gminy Urszulin, Urząd Gminy Ludwin, Urząd Gminy Cyców, Urząd Gminy Puchaczów, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, Nadleśnictwo Parczew, Nadleśnictwo Włodawa, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Poleski Park Narodowy, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Łęcznej, Polski Związek Wędkarski Zarząd Okręgu w Lublinie, Polski Związek Wędkarski Zarząd Okręgu w Chełmie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny, Biuro Powiatowe Lubelskiego Oddziału Regionalnego ARiMR w Parczewie, Biuro Powiatowe Lubelskiego Oddziału Regionalnego ARiMR w Łęcznej, Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Towarzystwo Popularyzacji Piękna Polesia, Stowarzyszenie Agroturystyczne Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Polesie”, Społeczne Stowarzyszenie Przyjaciół Sosnowicy i okolic „Gościniec”, Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., Gazeta Regionalna „Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie”, Przedsiębiorstwo Rolno-Rybackie „Stary Brus”, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie.

Obwieszczeniem znak XX z dnia XX r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) i w związku z art. 28 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940).

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie (,,,,,,,,,,,,,) Obwieszczenie było również wywieszone na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie

